

Lauljate pidu Rossiniga

Tiiu Levald

ROSSINI ooper "TUHKATRIINU": lavastaja MICHEL DIJKEMA (Holland), dirigent ARVO VOLMER, osades Helen Lokuta, Juhan Tralla, Rauno Elp jt, esietendused rahvusoperis Estonia.

Ooperisõprade rõõmuks toimus 10. XI ja 12. XI Estonias midagi väga erilist. **Michiel Dijkema** (Hollandi lavastaja, lavakunstnik, ka valguskujundaja) ja **Claudia Damm** (kostüümikunstnik Saksamaalt) on loonud fantaasiaküllase muinasjutu Gioacchino Rossini koomilise ooperi "Tuhkatriinu" muusikale, kuid seda meie laval harva nähtud vahenditega. Esiteks hästi palju ütlevad ruumilised mängud, teiseks kostüümide disain ja, mis peamine, äärmine mänguline täpsus ja atraktiivsus. Ning olulisena soe ja sõbralik huumor, mille kõrval ei jää groteski kaudu paika panemata ka inimloomusele omane tõlplus, kadedus ja õelus. Isegi iga meeskoori liige sai õukondlasena oma liikumisjoonise; soojas värvigammas ja lustaka joonega olid kujundatud kostüümid ja parukad.

On teada, et see ooper valmis Rossinil 1816. aastal vaid 31 päevaga, pärast palavikulist süžeeotsingut koos libretist Jacopo Ferrettiga. Ajaloost on ka see teada, et Rossini lõpetas ennast imetlevate ja oma võimeid demonstreerivate lauljate omavoli noodimaterjali suhtes ega soovinud lauljate "omaloomingut" kadentsides. Ta eelistas kastraatidele naishääli, tekitas uued vokaaltüübid ja eriti imponeerisid talle kontraalidid, kellel laia diapasooni ning suure vastupidavusega hääli. Nad olid keskregistris võimelised laulma kõlavat retsitatiivi ning kõrgregistris tähelepanuväärse väledusega. Ning samas olid kontraalid head näitlejad, kogu laulmine muutus senisest väljendusrikamaks, teenis paremini psühholoogilist tõde. Niisugune oli Rossini teatriesteeetika.

Ei oska sõnades väljendada rõõmu, et mõlemal õhtul oli võimalus kuulata vaid meie oma lauljaist koosnevat kahte erinevat koosseisu, kus vaid kaks erandit: Ramiro rollis küllaline Leedust 12. XI ja kõigutamatu kangelas-

likkusega ainsa osatäitjana mõlemal õhtul don Magnifico rollis Rauno Elp.

Kui on tõdetud, et noorte lauljate *bel canto* parimaks arendajaks on Bellini looming, siis Rossini on kindlasti "pätkel", mille lahtihammustamiseks on tarvis läbi teha pikk treening. Lihtsam on lennukail häätel, kellel looduslik hääle liikuvus juba emapiimaga sees. Raskem neil, kellele südamelähedasem laulda suure ja mahuka "pilliga".

Angelina (Tuhkatriinu) rollis kuulsime **Helen Lokutat** ja Annaliisa Pillakut. Esimesel on ilmselge soodumus kujuneda kunagi säravaks sopraniks, sest iseloomulik on haruldane hääle kandvus ja ilu just kõrgregistris. Tema hea muusikaalsus veenab igas registris ja koloratuurid jooksevad väga kindlal vokaaltehnilisel rajal. Lokuta Tuhkatriinu on oma soovides selgepiiriline ja armsalt malbe. **Annaliisa Pillak** on ilmselt Marietta Alboni (laulja, kellele Rossini usaldas oma Tuhkatriinu rolli) sarnase hääle omanik. Tema vokaalis on alumise registri lopsakust ja hea diapasoon (võib vahest otsinguid jätkata kõrgregistri koloratuuride täpsuse kujundamisel). Lopsakas oli ka tema rollikujundus

– igatsus inimliku soojuse (stseen Alidoroga) ja armastuse järele mõjusid jõuliselt.

Don Ramiro Salerno printsina on meie ees siiras ja võltsimatut armastust otsiv võimukandja, noormees, kes ilmeksimatult selle Tuhkatriinut kohates ka ära tunneb. **Juhan Tralla** oma mehise ning samas lüürilise häälega oleks Rossinit kindlasti võlunud – selles sisaldub kõik, millest eespool juttu olnud. Tema Prints vastas Tuhkatriinu unistustele nii oma kirglikkuse kui rüütellikkusega. Võib-olla tasub edaspidi mõelda äärmuslike teise oktaavi c-de esteetika üle – on ju nende korduv laulmisvajadus olnud põhjuseks, miks seda ooperit saab repertuaari võtta ainult hästi võimeka tenori olemasolul. **Kestutis Alcauskis** oli oma palju lüürilisema hääle tõttu karakterilt aga märksa malbem.

Dandini roll pakub baritonile suuri mängu- ja laulmisvõimalusi, **Rene Soom** oli üks toredatest üllatustest. Teades tema võimekust näitlejana ning olnud kuulnud tema kaunist baritoni Oneginina ning Silviona ("Pajatsid"), oli lausa uskumatu tõdeda, milline tase on saavutatud hääle nobeduses! Tema toapoiss oli usin järgima rollivahetuses etiketinõudeid,

Etendust iseloomustab mänguline täpsus ja atraktiivsus.

HARRI ROSPU

kuid jäi sümpaatseks oma lihtsameelsuses. Ent **Aare Saalile** jäi seekord rossinilik mänglevus häälega saavutamata, ka kippus tema toapoiss veidi ülemängituna tõlnerite kilda.

Eriiline lugupidamine tekkis pärast mõlemat õhtut **Rauno Elbi** vastu. Seniste rollide taustal võib öelda, et tema artistlikkus ja põhjalikkus rollidesse süüvimisel on muljetavaldav. Kuid sageli on küsitavuseks jäänud hääle lennukus. Rossini on ilmselgelt ulatanud talle oma poolehoidva käe ning sellest hoolimata, et ta on bariton (mitte aga selles rollis nõutud *buffo* bass), on ta loonud fantastilise rolli nii vokaalselt kui mänguliselt – tõeline don Magnifico kogu oma hiilguses!

Samas reas oma isaga on kaks tüdart Clorinda ja Tisbe. Noored lauljannad **Kristina Vähi**, **Juuli Lill**, **Janne Ševtšenko** ja **Teele Jõks** on lavastaja käivitanud eredasse mängumaneeri. Väga heakõlaliseks sopraniks on kasvanud Ševtšenko ja seni vaid kammerlauljana tuntust kogunud Jõks üllatas kõigele lisaks ka kõla kandvusega.

Don Ramiro õpetaja Alidoro rollis oli esimesel õhtul Priit Volmer, teisel Mart Laur. Mõlemad mõjusid suursuguselt juba tänu oma pikale kasvule ja heale lavalisele vabadusele. **Priit Volmer** on omandanud hea vokaalse liikuvuse ning tema seni vahest liialt ülekaetud bassile on lisandunud lennukust. **Mart Laur** oli selle õhtu üks suuremaid üllatusi: uskumatult täiskõlas ning mahukas hääli täitis ootamatult kogu ruumi, ühtlasi ei jäänud midagi vajaka *buffo* liikus nobeduses.

Orkester **Arvo Volmeri** dirigeerimisel kandis oma õlgadel mõistagi keerulist ülesannet: on ju Rossini ooperid justkui omavahel läbi põimunud keerukate ansamblite kogumid. Kõik need kvintetid, sekstetid jms, ka duetid nõuavad äärmiselt ladusast koostööd orkestriga. Rossini gurmaanlik mänglemine kontrastsete tempodega on suur väljakutse kõigile. Prugib vaid mõne tempoga liialt kiirustada või on mõnel lauljal "laisem" mõtlemine – ja rong ongi juba läinud!

Lõpptulemusena laabus mõlemal etendusel kõik kenasti, Estonia trupp võib õnnestunud lavastuse üle rõõmu tunda.